

Berga avui

per PERE PAJEROLS I CASAS

Berga és una ciutat pre-pirinenca que s'ha desenvolupat —des del punt de vista urbanístic— de manera preferentment allargada a la falda de Queralt. A més de les vistes pròpies de tota ciutat, Berga té una magnífica vista aèria que cal potenciar.

Per la posició i el pendent de la part alta de la ciutat és un lloc immillorable per les seves vistes, la orientació, el sol i la protecció dels vents. El clima sec i suau de muntanya dóna a la ciutat un caire molt agradable, totalment adequat per a potenciar-la com a ciutat residencial de primera línia, comparable perfectament amb llocs com Sant Llorenç de Morunys, Puigcerdà, Llívia, etc.

Relació amb l'entorn pròxim i llunyà

Fins fa poc era en una situació de cul-de-sac i molt distanciada de Barcelona; últimament això ha canviat amb les noves comunicacions de l'Eix del Llobregat. Les distàncies a Manresa i a Barcelona s'han escurçat considerablement, i el camí cap a la Cerdanya, la Catalunya Nord i Europa és més ràpid. Aquest fet és important i s'han d'analitzar els efectes favorables i desfavorables.

Fins fa poc, s'establien lligams forts en totes direccions: cap a Bagà, La Pobla, Vilada, Sant Llorenç, Casserres, Baix Berguedà, etc... Actualment, amb l'obertura del Túnel del Cadí, el corrent fort de gent va a parar a la Cerdanya, amb el risc de convertir Berga en una zona de pas, i, per tant, amb la possibilitat de pèrdua de pes específic amb els diferents pobles de la comarca.

Relació interna de creixement i d'expansió

Els anys seixanta, la ciutat entrà en una fase de creixement urbà, estroncada per la conjuntura del moment. Aquest creixement es féu de forma massificada per la necessitat i la demanda del moment, forçada pels grups que controlaven i movien gran quantitat d'obra. Això, i la manca d'un Pla General d'Ordenació adequat a aquest creixement provocaren una despersonalització generalitzada de la trama urbana que s'estenia per l'Eixample i barris perifèrics. Començaren a aparèixer les urbanitzacions en zones allunyades del nucli de la ciutat, com les del Balcó del Berguedà,

Casa en Pons i Tossalet de les Forques, molt deficientes en estructura urbana. A l'ensem hi hagué una massificació intensa amb els nous barris de Santa Eulàlia i del Comte Oliba.

Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana

L'any 1978 la Generalitat començava una tasca important d'urbanisme per a tota la nació catalana i s'elaboraren, de forma generalitzada, Revisions de Plans Generals d'Ordenació Urbana. Aquest fet havia de ser el pilar bàsic d'un nou creixement i ordenació urbana més justa i equilibrada. Malauradament, no es

R. VILADÉS

Urbanització del Tossalet de les Forques i les places de la Font del Ros.

pot dir que, a la nostra ciutat, aquest procés, al meu entendre, hagi estat positiu. La manca de consens dels diferents partits polítics féu que s'allargués l'elaboració del Pla General. A la vegada, aquest Pla, un xic prepotent, responia al parer d'uns pocs.

Aquesta dilació en l'elaboració del Pla es va utilitzar de manera equivocada com a eina de canvi i de pressió durant set anys. En lloc d'analitzar les causes del creixement caòtic dels anys seixanta i corregir els desequilibris produïts aleshores, es va fer tot el contrari i s'elaborà un Pla on quasi tots els paràmetres generals de creixement eren equivocats i que solament cedia als pactes puntuals.

En pocs anys s'han malmès moltes oportunitats per redreçar la ciutat, i en cada acció que s'ha fet s'han hipotecat accions futures, i les coses, cada cop s'han fet més difícils per a retornar-les al seu lloc.

Així, per exemple, podem dir que són equivocats els traçats dels accessos a la ciutat, quan, de fet, era previsible, que la variant de l'Eix del Llobregat es convertís en una carretera ràpida, sense cap interès. La vista aèria de Berga és immillorable, i era lògic que es potenciés al màxim a fi d'oferir al viatger una millor imatge. No es va tenir en compte l'aspecte de les comunicacions, i, posteriorment, es va voler salvar amb un cúmul d'entrades que han trencat encara més l'entorn i han fet caòtics els accessos a la ciutat.

Tampoc no s'intentà d'ordenar zones

tan malmeses com l'entorn de l'Institut on hi ha una veritable barreja d'equipaments difícilment compatibles: granges, butà, cementiri, bombers, habitatges, caserna, etc... i que era quelcom bàsic que s'havia de resoldre.

Contràriament, es féu un Pla que s'estenia massa, a curt termini; així, es qualificà com a sòl urbà algun tros que no ho és i es programà sòl urbanitzable quan, de fet, la demanda no ho exigia. És bo fer un Pla pensat de cara al futur, però la cosa correcta seria disposar de terreny no programat i, que en el moment oportú es pogués convertir en programable atès el ritme de creixement que es produeix a través del temps. Això hauria evitat malmetre gran quantitat de conreus i no seria una càrrega per a moltes famílies.

Finalment, crec que un defecte general de tots els Plans, i del qual el Pla General de Berga no se n'escapa, és la gran quantitat de sòl destinat a habitatges unifamiliars entre mitgeres. Aquest tipus d'habitatge no crea ciutat, i solament respon a una demanda basada en la insolidaritat com a base de la nostra societat. Al meu entendre, és greument perillós d'estendre innecessàriament la trama urbana, ja que encareix el manteniment general dels serveis i roba gran quantitat de sòl amb edificació de baixa densitat. En ser una moda passatgera es força la construcció d'aquest tipus d'habitatge en detriment d'altres opcions més adaptades a les necessitats reals de consolidació de la trama urbana i de la re-

habilitació del casc antic.

Una mostra de la degradació social que ha permès que aquests tipus d'habitatges hagin esdevingut modà és el fet que, ja en les antigues Normes Provincials, es deixava com a façana mínima set metres, i s'admetia com a cas excepcional amplades menors en promocions d'habitatges lligats a colònies industrials. Si pensem que, en l'actualitat, aquest habitatge unifamiliar entre mitgeres va des de façanes de quatre a sis metres i esdevé moda, la degradació dels valors urbanístics, polítics i socials crec que són evidents, i diu molt poc a favor d'aquesta societat dintre de la qual ens ha tocat de viure i que fins algú n'està tan cofoi.

La realitat urbana. Possibilitats i política que cal seguir

Tal com s'ha dit, Berga s'ha estès molt, però sense respondre a un creixement real de la població. Això és un motiu d'empobriment real, ja que dilueix esforços i disponibilitats. El manteniment dels serveis és proporcional a l'extensió, i si no va acompanyat d'un augment de població implica un sobre esforç econòmic que repercuteix en l'economia de cada ciutadà.

Per altra banda si s'analitza el grau d'ambient pel qual ha passat la ciutat aquests últims trenta anys, veurem com s'ha produït un flux d'ambients que ha deixat inestable el centre neuràlgic. Actualment a hom li és difícil d'esbrinar l'autèntic rovell de l'ou de la ciutat. Hom recorda l'enriquidor ambient de la Ronda Queralta, Plaça de les Fonts, Carrer Major i Casc Antic. Ambient que ha quedat esmorteït i diluït, i en alguns casos, alarmantment empobrit. És evident que la influència del cotxe hi ha tingut molt a veure, però no podem renunciar a un Patrimoni que s'està esmicolant.

El trasvassament provocat de les zones altes de la ciutat cap a l'Eixample i rodalies ha provocat un buidat del casc antic i l'ha deixat en una posició de degradació social perillosa que pot caure en la destrossa física o en l'especulació. Una ciutat vella, buida i deixada és un fracàs de la societat com a col·lectivitat.

Cal, per tant, un estudi actual radiogràfic del casc antic i de la seva salut. Un estudi que inventariï tot el que es pot i s'ha de salvar. Aquest estudi permetrà la diagnosi d'actuació urgent i a mig termini.

S'ha de provocar un esponjament del

ARXIU LUIGI

Vista aèria de Berga, una imatge que cal potenciar.

seu interior: recuperar placetes, espais neutres, aparcaments, etc... però valorar en el seu punt just l'obertura a la circulació. És important d'ubicar dins d'aquesta zona irradiadors de riquesa ambiental, com biblioteca, guarderia, club d'opinió, sala d'exposicions, centre cívic, zones d'esbarjo, etc...

Si es volen recuperar aquestes zones se'ls ha de donar vida i utilitat; tractar els seus espais i els seus paviments amb molta cura i sensibilitat, monumentalitzar el seu traçat i donar-lo a conèixer.

Quant a la resta de la ciutat, al meu entendre, s'ha de continuar amb una política de consolidació; reomplir els solars buits, cosir el teixit urbà i diferenciar i personalitzar les zones que tenen vida pròpia. És important de trobar una tipologia d'edificació pròpia i adaptada a la situació actual en el temps i personalitzada com a diferenciació de la nostra manera de viure.

És, alhora, imprescindible, de resoldre el tema dels accessos rodats, amb proliferació de places d'aparcament que permetin la descongestió dels carrers. Finalment, crec que s'haurien de remodelar les diferents urbanitzacions i dotar-les de la seva personalitat, enriquir-les amb tractaments que unifiquin i lliguin la disbaixa de tractaments diversos.

Per acabar, voldria donar un missatge d'optimisme moderat per al futur de la nostra ciutat.

Berga té unes possibilitats molt grans com a zona residencial de primera línia. Posar les bases d'una infraestructura i de serveis en bon estat és cabdal i bàsic. Ordenar l'espai i zonificar convenientment els usos, de manera que no pertorbin aquest potencial residencial, és un dels primers passos que cal donar. Traçar un esquema de creixement adequat, perquè quan aquest es produeixi es faci de forma personalitzada i rica d'ambient, és fonamental per a no trobar-se amb fenòmens purament especulatius.

Segurament que això no serà suficient per promocionar la nostra ciutat residencialment, comercialment i turística, però és una condició que cal tenir en compte. Potencialment, pel clima i el paisatge, Berga ho té tot a favor. La resta ho ha de fer la mà de l'home; fer una ciutat ben equipada, agradable, moderna i amb caràcter.

Quant a comunicacions, fins ara, la ciutat ha errat els plantejaments, però crec que encara hi ha possibilitats de redreçar-les. La variant actual és una via ràpida cap a la Cerdanya que té un in-

R. VILADÉS

La Plaça de la Creu.

terès especial pel fet de passar el túnel. Però l'actual Eix del Llobregat, amb variants incloses, és una via que ha nascut morta.

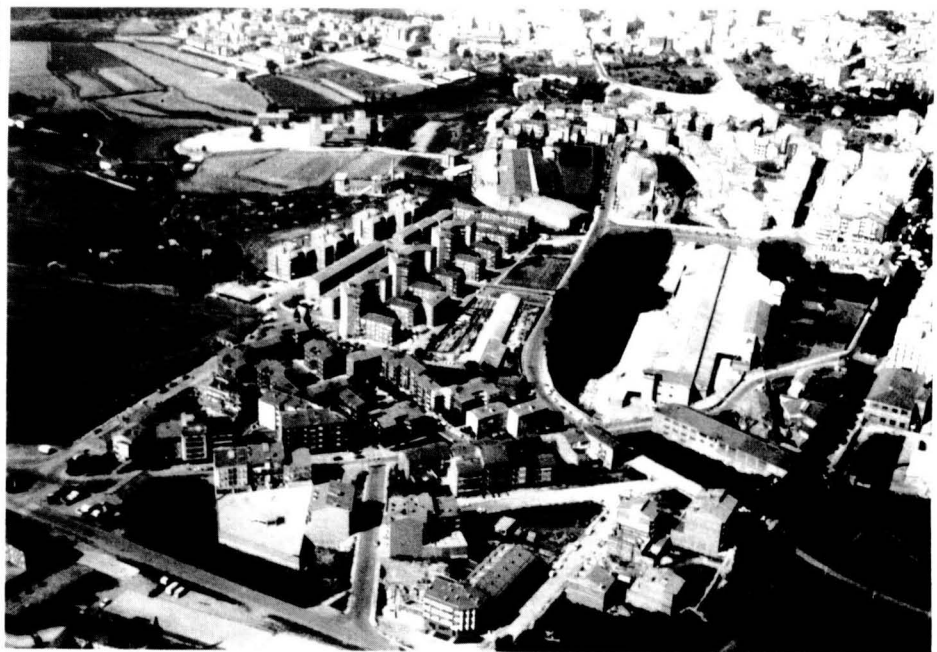
La impossibilitat, en molts trams, d'ampliar la capacitat del trànsit per la zona on transcorre, unit a la importància que aquesta via tindrà quan s'obri el túnel del Puigmorens, obligarà a l'execució d'un altre eix o autovia que, per les característiques del tràfic actual, sembla que s'hauria de desenvolupar pel pla, via Graugés-Berga.

La manca de pressupost, i després

d'haver realitzat fortes despeses en l'actual eix, cal esperar que en aquest cas hipotètic s'haurà d'escollir una solució intermèdia, com podria ser el desdoblament de l'actual eix en una autovia de dues direccions desenvolupades en diferents traçats. Això donaria la possibilitat de replantejar de nou la conveniència d'un recorregut que donés una millor imatge de Berga.

Pot semblar utòpic, però tal com s'està enfocant l'obertura cap a Europa a nivell de país, crec que és del tot versemblant, i en tot cas hem d'estar preparats,

R. VILADÉS

Una zona problemàtica: Santa Eulàlia.

per restablir un debat, i si ens convé, posar tots els mitjans polítics perquè es converteixi en una realitat.

Per altra banda, cas que no es fes realitat aquesta hipòtesi, una alternativa a la resolució de l'excés de tràfic que de segur es produirà en poc temps, podria ser avançar-se a l'execució d'un «by-pas» que complementés l'actual Eix del Llobregat. Aquest complement es podria obtenir amb l'execució de l'eix transversal Ripoll-Berga-Solsona, bé de manera definitiva, bé provisionalment, amb millores notables, de manera que donés una sortida a la possible formació d'embossos.

Això que, en principi, pot semblar que no és dintre de les nostres possibilitats de política local, en realitat, entra de ple dins d'una acció conjunta entre les comarques del Ripollès, Berguedà i Solsonès. Pensem que l'acció de govern de la Generalitat, a causa de la limitació de les disponibilitats, ha de venir donada per les prioritats en el temps i en l'espai. I aquesta àmplia zona de l'interior, que actualment, passa per uns moments realment difícils, una acció així, en part, ens ajudaria a resoldre'ls.

Qualsevol de les dues accions combinades, o si més no aquesta última, deixarien la nostra ciutat, i de pas tota la

comarca, en una situació de possibilitats de desenvolupament important que caldria aprofitar, sempre però, si abans tenim una infraestructura a punt per a fer-ne bon ús.

Penso que una ciutat per la qual hi passa a prop una via ràpida és motiu d'esmoreïment; en canvi, una ciutat, cruïlla de comunicacions, és de ben segur una zona comercial i industrial, potencialment important.

Pere Pajerols i Casas, arquitecte i regidor d'urbanisme de l'Ajuntament de Berga

L'EROL
REVISTA CULTURAL DEL BERGUEDÀ

Us desitgem un bon Nadal i un joiós any 1989.

Recordi,
per a tota classe
d'assegurances...

SCHWEITZ
SEGUROS

DELEGACIÓ A BERGA

GESTORIA PONS

Passeig de la Pau (Cruïlla Gran Via)
Telèfons 821 07 88 i 821 10 97